

dr hab. Wojciech Janicki
prof. Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu
Wydział Grafiki i Komunikacji Wizualnej
Katedra Komunikacji Wizualnej

Poznań, 24.01.2024

Recenzja dorobku twórczego oraz pracy doktorskiej pana magistra Rafała Piekarskiego, pod kierunkiem prof. Lecha Majewskiego, pt: „Pomiędzy sztuką a historią. DZIEJE WYDZIAŁU GRAFIKI AKADEMII SZTUK PIĘKNYCH W WARSZAWIE UJĘTE W FORMIE INFOGRAFIKI”, przygotowana w związku z postępowaniem o nadanie stopnia doktora w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuk plastycznych i konserwacji dzieł sztuki wszczętym przez Radę Dyscypliny Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie.

Dokumentacja doktorska

Podstawą przygotowania recenzji jest komplet materiałów dostarczonych w formie papierowej i elektronicznej. Forma papierowa to:

1. Rafał Piekarski „HISTORIA WYDZIAŁU GRAFIKI AKADEMII SZTUK PIĘKNYCH W WARSZAWIE. Pomiędzy sztuką a historią” / INFOGRAFIKA, 255x430 mm, forma szyta, składana;
2. Rafał Piekarski „Pomiędzy sztuką a historią. DZIEJE WYDZIAŁU GRAFIKI AKADEMII SZTUK PIĘKNYCH W WARSZAWIE UJĘTE W FORMIE INFOGRAFIKI” / OPIS DZIEŁA, 210x297 mm, forma szyta, 32 numerowane strony;
3. Rafał Piekarski „Pomiędzy sztuką a historią. DZIEJE WYDZIAŁU GRAFIKI AKADEMII SZTUK PIĘKNYCH W WARSZAWIE UJĘTE W FORMIE INFOGRAFIKI” / DOKUMENTACJA, 420x297 mm, forma klejona, 20 numerowanych stron;
4. Rafał Piekarski PORTFOLIO, 210x297 mm, forma klejona, 114 numerowanych stron
5. Dokumentacja uprawniająca do wszczęcia procedury
Formie papierowej dokumentacji towarzyszy pendrive z cyfrowym zapisem pracy doktorskiej (w tym trzyczęściowa dokumentacja wraz z zapisem procesu tworzenia) i dorobkiem twórczym oraz pełną dokumentacją uprawniająca do wszczęcia procedury.

Podstawowe informacje o kandydacie

Rafał Piekarski urodził się w Kutnie w 1980 roku. W 1999 roku ukończył I Liceum Ogólnokształcące w Kutnie. W 2004 roku obronił pracę magisterską z historiozofii na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego. W 2020 roku ukończył studia doktoranckie na Wydziale Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, czego potwierdzeniem jest przedłożone zaświadczenie. Jak sam wskazuje, od 2003 roku zajmuje się zawodowo infografiką, dziennikarstwem wizualnym, projektowaniem informacji, ilustracją prasową, poszukiwaniem i interpretacją informacji oraz danych.

Działalność twórcza - osiągnięcia artystyczne

Działalność twórcza Rafała Piekarskiego obejmuje szereg realizacji koncentrujących się na projektach infograficznych o zasięgu krajowym i zagranicznym, czego potwierdzeniem jest załączone PORTFOLIO. Na przestrzeni lat pracował dla redakcji poczytnych dzienników i magazynów m.in.: Rzeczpospolita (2003-2005), Dziennik (2006-2009; kierownik działu infografiki), Ozon (2005-2006; lead artist) Przekrój (2004-2013), Newsweek (2009-2014), Playboy (2010-2019), My Company (2015-2023), Moje Podróże (2010-2015), Esquire, Forbes, Forbes Woman, Maleman, Pismo, Berliner Zeitung (2006-2007), Bild (2009-2023), Bild France (2007; projekt), Die Welt, Motorsport Aktuell, Bams Sport (2013-2023; lead artist), Bild am Sonntag (2009-2023; lead artist), Auto Bild, Focus, Sport Bild.

Na szczególną uwagę zasługują projekty o rozbudowanej strukturze:

- **Historia Kutna**, infografika, grafika cyfrowa, miasto Kutno, 2022
- **Niemcy 2050**, infografika, grafika cyfrowa, dziennik BILD, 2015 (nakład 20 milionów egzemplarzy),

ale także te, z pozoru mniej spektakularne, wskazujące jednak na zaawansowany poziom umiejętności analizy treści i jej graficznego przedstawienia. Są to m.in.:

- **Stadion**, infografika, grafika cyfrowa, tygodnik BamS, 2018 (SND Award of Excellence 2019)
- **Bundesliga**, infografika, grafika cyfrowa, tygodnik BamS, 2017 (SND Award of Excellence 2018)
- **Yogi**, infografika, tygodnik BamS, grafika wektorowa, 2012 (SND Award of Excellence 2013)
- **Zgony**, infografika, grafika cyfrowa, BamS, 2011

Realizacje te ujawniają szeroki wachlarz umiejętności i kompetencji projektowych kandydata, takich jak: analiza danych, tworzenie hierarchii informacji, budowanie narracji ilustracyjnej oraz bardzo sprawne zarządzanie warstwą typograficzną. W pracach Rafała Piekarskiego niejednokrotnie możemy zaobserwować pogłębioną wartość artystyczną, co w przypadku realizacji komercyjnych nie zawsze jest oczywiste, czy wręcz możliwe.

Warto podkreślić, iż niemniej istotne w kontekście doktoratu są nabyte umiejętności i kompetencje dydaktyczne, pozwalające na swobodne i rzeczowe przekazywanie wiedzy i doświadczenia zawodowego. Arkusz ocen załączony do dokumentacji wskazuje na wysoki poziom przygotowania mgr. Rafała Piekarskiego w tym zakresie, w ramach przedmiotu Praktyka dydaktyczna (ocena 5+).

Rafał Piekarski otrzymał nagrody i liczne wyróżnienia branżowe za swoje dokonania w dziedzinie infografiki. Jako najważniejsze wskazał: 2 x Silver Medal Society for News Design (2018), 14 x SND Award of Excellence (2012-2018), 6 x European Newspaper Awards (2014-2016). Skala i powtarzalność tych wyróżnień w sposób dobitny podkreśla profesjonalny poziom oraz wartości artystyczne dokonań kandydata. Co ważne, osiągnięcia te pozwalają na konfrontację proponowanych rozwiązań. Z jednej strony mamy tutaj oczekiwania wymagającego odbiorcy, jako grona specjalistów branżowych, jury konkursów. Z drugiej strony, co wydaje się szczególnie istotne – weryfikację założeń o dostępności i łatwości przyswajania prezentowanej treści przez czytelników i bezpośrednich odbiorców.

Istotną kwestią podkreślaną w międzynarodowych przeglądach infograficznych jest budowanie angażującego storytellingu, co w przypadku prac Piekarskiego realizowane jest często ze szczególną wrażliwością. Nie tylko właściwie i w zrozumiały sposób przedstawiona informacja, ale przede wszystkim dynamika narracji, środowisko, nastrojowość i przestrzeń graficzna mają tutaj kluczowe znaczenie.

Ilustracja cyfrowa stanowi istotny element dorobku projektowego Rafała Piekarskiego. Nie sposób przejść obojętnie obok jego dokonań tworzonych poza nurtem infografiki. Są to przede wszystkim ilustracje prasowe oraz elementy stanowiące narrację o charakterze plakatowym.

Praca doktorska

Praca doktorska mgr. Rafała Piekarskiego „Pomiędzy sztuką a historią. DZIEJE WYDZIAŁU GRAFIKI AKADEMII SZTUK PIĘKNYCH W WARSZAWIE UJĘTE W FORMIE INFOGRAFIKI” stanowi niezwykle interesujące pod względem badawczym i z pewnością technicznie zaawansowane opracowanie poruszanego problemu.

W skład opracowania pracy doktorskiej wchodzi:

INFOGRAFIKA podstawowa, realizacja wielkoformatowa 6,4 x 2,3 m;

INFOGRAFIKA w postaci broszury 255x430 mm; broszura, forma szyta, składana;

OPIS DZIEŁA, 210x297 mm, broszura szyta, 32 numerowane strony;

DOKUMENTACJA, 420x297 mm, broszura klejona, 20 numerowanych stron.

DOKUMENTACJA została również uzupełniona plikiem multimedialnym, co niewątpliwie pozwala zrozumieć skalę podjętego wyzwania.

W swojej pracy mgr Rafał Piekarski porusza temat istotny, dotyczący uporządkowania, zrozumienia i wytłumaczenia historii Wydziału Grafiki ASP w Warszawie, w formie infograficznej. Z pozoru oczywiste zadanie, w rzeczywistości jest skomplikowanym i wielowarstwowym procesem.

Po zapoznaniu się z dorobkiem artystycznym kandydata, można by spodziewać się bardzo złożonego i użytkowego charakteru projektu. Faktycznie tak jest, jednak Piekarski z należytą powściągliwością i rozważą dozuje rozwiązania graficzne, akcentując powagę tematu. Nie znajdziemy tutaj rozbudowanych ilustracji, a raczej wyważoną, wręcz nieco surową, jednak podaną w wysmakowany sposób opowieść graficzną. Jak sam autor pisze:

W mojej pracy staram się ograniczać środki do tych najbardziej niezbędnych. Dotyczy to zarówno strony tekstowej infografiki, jak i wizualnej. Dlatego infografikę starałem się komponować tak, abym nie musiał użyć legendy do jej wyjaśniania. Dzięki temu odbiorca intuicyjnie i w sposób nieskrępowany porusza się w materii zagadnienia.

Te słowa świadczą nie tylko o dojrzałej postawie projektowej, ale także wyrażają imperatyw twórcy użytkowego, skoncentrowanego na doświadczeniach odbiorcy.

Z połączenia inspiracji, danych i faktów historycznych oraz inwencji twórczej autora, powstała informacyjno-graficzna struktura, będąca ukłonem w stronę ludzi i osobowości współtworzących społeczność i historię Wydziału Grafiki ASP w Warszawie, a także tych dla

których nie jest ona obojętna. Proces projektowy związany z doktoratem autor przyrównuje do wcześniejszej swojej realizacji – Panoramy historii Kutna. Wyzwanie projektowe o podobnym poziomie złożoności, Piekarski potraktował metodycznie. Od stworzenia scenariusza, poprzez dyskusje, prace kompozycyjne, edytorskie, historyczne, czy też wyzwania technologiczne, aż do finalnej egzekucji. W pracy doktorskiej Piekarski ujawnia warsztat pracy: komponenty i sposób konstruowania rozbudowanego systemu, za pomocą rozmaitych środków wyrazu. Szczegółowo opisana forma graficzna, pozwala zrozumieć ogrom podjętych decyzji projektowych. Wartościowym suplementem jest tutaj dokumentacja w postaci pliku multimedialnego, ukazująca poszczególne etapy tworzenia dzieła.

Rafał Piekarski wykorzystuje różne metody narracji infograficznej. Trzon pracy oparty jest na tzw. diagramie przepływu, ukazującym dynamiczne relacje w systemie (Wydziału). Ponadto autor w sprawny sposób posługuje się innymi rozwiązaniami (diagram Gantta, diagram Venna), które pozwalają na swobodne dysponowanie treścią graficzną i tekstową. Warto w tym miejscu wspomnieć o kilku decyzjach projektowych, decydujących o wartości graficznej projektu:

ILUSTRACJE – będące istotnym elementem projektu, w wyważony sposób akcentują ważne osoby w historii Wydziału Grafiki. Ich wizerunki potraktowane zostały w sposób naturalny, nienachalny, jednak z wyraźnym akcentem kolorystycznym. Warto w tym miejscu wspomnieć o okładce towarzyszącej wersji broszurowej, gdzie poszczególne postacie zostały ukazane z zachowaniem określonej hierarchii ważności dla historii jednostki.

TYPOGRAFIA – została dobrana w przemyślany sposób, dla zaakcentowania charakteru projektu tj. historii tworzonej na styku tradycji i nowoczesności. Nie bez powodu autor zdecydował się na krój pisma Gaultier (proj. Mateusza Machalskiego), pozwalający na utrzymanie właściwej powagi i temperatury narracji. Szeroki zakres odmian stylistycznych i sprawne dysponowanie stylami, pozwoliło na skonstruowanie czytelnej informacji z podziałem na tytuły, nagłówki, daty, opisy, etc.

Można zaryzykować stwierdzenie, iż prezentowana w ramach doktoratu praca jest dziełem przełomowym w twórczości Rafała Piekarskiego. Autor traktujący swoje działania jako misję „zaoszczędzenia zainteresowanym wysiłku” dokonał mistrzowskiego połączenia wrażliwości i pragmatyki. To bardzo profesjonalne i dojrzałe opracowanie, które niewątpliwie ma szansę przyczynić się do rozpoznania istotnych faktów, wydarzeń i postaci w bogatej historii Wydziału Grafiki ASP w Warszawie.

Jako osoba sprawnie posługująca się zwięzłością graficzną, w podobny sposób autor opisuje całe przedsięwzięcie, ograniczając swoje rozważania do ośmiu stron tekstu z podziałem na dwie wersje językowe (polską i angielską). Wydawać by się mogło, iż w ujęciu badawczym to niewiele. Rafał Piekarski jednak świadomie rozkłada akcenty, wskazując niczym w infografice elementy najistotniejsze. Kluczowe informacje dotyczące struktury projektu, ujęte są w sposób czytelny i przekonujący. Z pewnością wartościowym uzupełnieniem byłoby dodanie przypisów, zwłaszcza tam, gdzie autor przywołuje istotne metody projektowe (diagramy Sankeya, czy Grantta). Bogata bibliografia potwierdza jednak szerokie rozeznanie tematyczne autora.

Jego niewątpliwym atutem jest interdyscyplinarność. Wykształcenie historyczne i wieloletnia praca w roli infografika, pozwoliły na przeprowadzenie projektu o charakterze badawczym zgodnie z prawidłami warsztatu historyka i projektanta. Nie bez powodu autor wskazuje na liczne braki lub błędy jakie napotkał podczas analizy materiałów źródłowych i monografii. Co ważne, Rafał Piekarski deklaruje otwartość projektu, z możliwością jego ewentualnej weryfikacji i korekty. Jak sam wskazuje: *Tak ważna materia, jak dzieje Wydziału Grafiki, wymaga szerokiej konsultacji ze wspólnotą Akademii. Chciałbym, aby praca ta jednoczyła oraz była źródłem wiedzy możliwie rzetelnej i prawdziwej.*

Podsumowanie

Rafał Piekarski to twórca multidyscyplinarny. Jego doświadczenia zawodowe i autorski sposób projektowania informacji graficznej, czynią go artystą oddanym idei sprawnego komunikowania rzeczy skomplikowanych. Szczególnie budujący jest fakt, iż ścieżka rozwoju kandydata stanowi przykład niebywałej konsekwencji i świadomego rozwijania kompetencji o szerokiej rozpiętości. Umiejętności intelektualne, sprawny warsztat projektowy i postawa społeczna, niewątpliwie decydują o jakości przedłożonego doktoratu.

Przychylając się do opinii promotora prof. Lecha Majewskiego, uważam pracę Rafała Piekarskiego za dzieło szczególne, będące nie tylko imponującą realizacją o charakterze użytkowym, ale także wyrazem jego dojrzałej postawy twórczej, którą można ująć sentencją: *In scientia veritas, in arte honestas (Prawda w nauce, uczciwość w sztuce).*

Konkluzja recenzji

Po przeanalizowaniu rozprawy doktorskiej zatytułowanej „Pomiędzy sztuką a historią. DZIEJE WYDZIAŁU GRAFIKI AKADEMII SZTUK PIĘKNYCH W WARSZAWIE UJĘTE W FORMIE INFOGRAFIKI” i dokumentacji dorobku mgr Rafała Piekarskiego stwierdzam, że przedłożona mi do oceny praca stanowi oryginalne dzieło artystyczne, spełniające wymagania określone w art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 212 ze zm.). Wniosuję zatem o nadanie panu mgr Rafałowi Piekarskiego **stopnia doktora** w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuk plastycznych i konserwacji dzieł sztuki.

dr hab. Wojciech Janicki

